

ПИЈЕМОНТ

Директор: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Уредник: Коста М. Луковић

Америчка Мисија

И ако далеко од наше земље, за неколико хиљада километара морем и сувим, Црвени Крст Здружених Америчких Држава сетио се и мале Србије, и послао јој је своју нарочиту мисију, да јој се нађе на помоћи у овим тешким, и ако пуне славе, данима. Српски Народ неће никада заборавити овај симпатични гест.

Мисија је састављена из три лекара и дванаест милосрдних сестара. Лекари су хирурзи, што је Србији данас најпотребније, а сестре, нудиље, болничарке, све су специјално школоване за свој позив. Цела група чини неobiчно симпатичан утисак, како чистом и углађеном спољашношћу, тако исто својим озбиљним, а притом крајње предусретљивим и љубазним држањем. Представници англо-саске расе имају увек на себи нечега особито отменог, што импонује човеку.

Од пре двадесет дана налази се ова Мисија у Београду. Од стране надлежних власти, Мисији је уступљена, за њен рад, овдашња Општа Војна Болница. Ту је Мисија заузела три најважнија одељења, хируршка, и њеној је бризи поверена претежна већина рањеника. Америчани су собом донели све инструменте који су им за оперисања потребни. Писац ових редова имао је прилику да походи и види Америчане на послу и може само највишу похвалу да изјави о свему што је онде видео. Ред у свима одељењима је примеран, чистота јединствена, преко целога дана нудиље — Америчанке — непрестано су око рањеника, надгледају их, нуде и забављају. Колико је живо и усрдно интересовање ових племеница према нашим скромним сељацима најбоље може послужити тај факат, да већина од њих већ може српским речима да упита и одговори. Све су Америчанке набавиле граматике и речнике енглеско-српске и најмарљивије испишују и уче најпотребније речи. Писац ових редова био је не мало и врло пријатно изненађен кад му је, као посетиоцу, једна Америчанка, истина мало трудно али ипак разговарно, стала објашњавати:

„Овај болесник тешко рањен;“ „овај војник лако рањен;“ „сви добри, крабри;“ и кад су га у свима одељењима готово све запослене Америчанке стале прихватити речима „Добар дан“ и испраћати са „Збогом“. Веће пријатности не може заиста бити за једнога српскога посетиоца, пријатности која у исто време испуњава груди топлом захвалношћу. Америчани се очевидно труде да се зближе с нашим јунацима.

У понедељник, двадесетого

ов. мес., била је једна нарочита свечаност у обитељи америчкој. Тога дана је, на захтев Мисије, поред заставе Црвенога Крста истакнута на кули Опште Војне Болнице и застала Здружених Америчких Држава. Овај свечани чин извршен је у присуству управе болничке. У тренутку кад је застава подигнута у вис, Америчанке су, стојећи у реду, запеваале америчку народну химну. Мушкарци и сви присутни одали су почаст застави поздравом и скидањем капе.

Ко је рад да види докле може ићи, и докле у истини иде, преданост у истини културних људи, не треба да се устручава да оде до Опште Војне Болнице у одељења, где ради Америчка Мисија, где ће имати шта да види и чему да се диви. Посетилац се осећа за оно време бављења међу овим племенитим људима као у њиховој сопственој напредној и културној земљи. Излишно је додати, да би и иначе било сасвим на своме месту чешће похађати наше храбре борце, које је судба довела у болницу.

Из бојне линије

Један са златном медаљом После битке на Церу, један аустријски куршум залушта и погоди нашег војника по сред златне медаље за храброст.

Војник, који је златну медаљу добио у бугарском рату зато што је, у борби на бајонет, заробио три Бугарина, погледа у своју удуљену медаљу и рече:

— Е сад је ред да заслужим другу, пошто је ова покварена!

У борби на бајонет, која је после неколико дана наступила, овај исти јунак заробио је сам пешорницу Аустријанаца и шиме осветио своју шару и заслужио нову, златну медаљу за храброст.

Напуштање Анверса

Немци журно напуштају белгиску престоницу. —

Анверс су његови освајачи скоро сасвим напустили. Немачке трупе су изашле највећим делом из вароши; остало је само још неколико одреда ландштурма. Сви су форови испражњени.

Становништву је дозвољено да улази и излази из вароши без нарочитог одобрења немачких војних власти. Белгиска се застава сад поново вије на градским и јавним зградама, а и на неким црквама.

У значајним лондонским војним круговима веома се живо коментарише та нагла евакуација Анверса и целе Фландрије, где су Немци изгубили толико својих

војника. То се доводи у везу са немачким неуспесима на њиховом десном крилу, који ће изазвати можда у најскоријем времену потпуну евакуацију Белгије од стране Немаца.

Грчка флота

— Две нове оклопаче —

Грчке званичне новине објавиле су указ о закљученом уговору између грчке владе и Народне Банке, који се односи на привремени зајам од 65 милиона динара, од кога ће се купити две америчанске оклопаче „Идахо“ и „Мисисипи“. Ове две оклопаче покрштене су у „Килкис“ и „Лемнос“. Зајам је закључен по 6 од сто интереса и гарантован је вишцима наплаћених прихода.

Немци у Цариграду

— Број немачких официра у турској војсци. —

„Новое Времја“ објавило је пре кратког времена ове податке о немачким официрима, који се налазе у турској војсци у Цариграду.

Генерал Сандерс довео је девет официра. Они су допунили војну мисију, која је била састављена од 28 официра и 4 генерала. — Не зна се број официра, који су дошли у Турску августа месеца. Али цифра официра, који су дошли у септембру, познате су и званично потвђене.

10. септембра дошло је двадесет и седам немачких официра из свих родова оружја, преко Бугарске у Цариград.

14. септембра румунски брод „Дакија“ искрцао је у Цариграду тринаест виших официра, шеснаест подофицира и педесет шест артиљераца и стручњака за велике топове; они су имали за задатак да организују одбрану Босфора и Дарданела.

17. септембра специјални воз довео је из Софије у Цариград 4.660 немачких војника и официра. Међу њима је било механичара, електричара, инжињера за постављање мина и стотине других војних стручњака.

Када је оволико немачких официра дошло само у септембру, онда није тешко закључити колико их је раније морало доћи!

Ерве и Гарибалди

— Италија има да се бори против Аустрије —

По нати француски револуционарни синдикалист и атимидитарст, Ерве, који се сада бори под француском заставом као одушевљени партизан, одговорио је Риботи Гарибалди, када се поудио да се бори с Французима против Германа, да му сада није место у Француској него у Италији.

„Ваше је место данас, вели Ерве, у Италији да проповедате свети рат против вековних непријатеља италијанског народа — против Аустријанаца, који још

газе вашу браћу у Трсту и Триенту.“

„Ви, који сте толико претрпели од аустријског насиља, не можете остати неутрални у часу, кад се Србија бори да Аустријанце истера из Босне, као што сте се ви борили да их истерате из ваших покрајина, у часу када моћни дах Француске Револуције толико препорођава Европу, да и сам Цар Никола васкрсава херојску Пољску.“

„Хоћете ли Трст и Триент? Риботи Гарибалди, реците нашем народу што би му рекао ваш отац: да Трст и Триент неће бити срце италијанским пре него што оно покаж, да је кадро за њих пролити своју крв!“

„Риботи, сине великога Гарибалда, останите у Италији уз краља Емануела Трећег, који ће знати да је дошао час да понови дело Виктора Емануела другог који је, помоћу нашега оца, истерао Аустријанце из Италије.“

Ситуација

— Кратки извештаји са свих бојишта. —

Београд, 23. октобра.

На нашем бојишту није било промена.

На источном фронту Немци су свугде у дефанзиви. Како у Источној Пруској, тако и у Пољској Руси напредују, отимајући од противника топове. Аустријанци се држе нешто мало боље на јужном делу реке Опатовке; али то долази отуда, што су у том реону бројно јачи од Руса, који су своју главну снагу баčili на северне немачке колоне. Но повлачење немачког десног крила и центра, повући ће за собом пораз аустријских трупа.

У Француској су Немци свугде тучени. Њихови крвави напади одбијени су на свима тачкама. Француски и енглески главни штабови сматрају, да је савладана криза и да су немачки напади последњи напори. Савезници, у опште, очекују са великим оптимизмом свршетак ратних операција.

Београђани у Нишу

— Како живе и колико пате. — Делимичан повратак бегунаца — Скупоћа велика, а зима на прагу. —

(Од нашег дописника)

Ниш, 22. октобра.

Мислим да нећу претерати ако кажем, да сада у Нишу живи око 4.000—5.000 Београђана, свију staleжа и свих доба старости. Тако је сада; али раније, пре него што је издата дозвола за повратак, број Београђана, који су своја удобна огњишта заменили нишким учерицама, био се до 6—7.000.

Још првог дана кад је издата дозвола за одлазак у Београд, воз који је кренуо директно из Ниша за Београд, био је пун Београђана. Сада пак, док још ова дозвола важи, он је све празнији и празнији. Ко је хтео да оде „на личну одговорност“, отишао је; ко је хтео да остане, он је или нишом само на неколико дана, због ствари, или се уопште није

ни мицао одавде. И тако је сада у Нишу мање бегунаца. Ово се нарочито познаје у нижем стању, међу сиротињом, која се овде страховито намучила и истрошила, и када се сада вратила натраг „па ма шта да је снаје“.

Но ипак, ово проређивање бегунаца није ни најмање изазвало падање цена животним намирницама, нити су што појевтиниле кирије становима. Нишлије и даље, уз најљубазнији осмех, празне наше ћепове, а ми се — плаћајући оно што смо у Београду некад плаћали динар, сада, често и четвородупло — тешимо, да ово неће још дуго трајати. Нарочито је велика ташкоћа за станове, којих би било можда довољно, да често ти станови, који се издају за скупе паре, нису до зла Бога рђави. И ако је врло много сиротиње отишло одавде, ње још увек има врло много. Та сиротиња још станује под условима који више одговарају лету него позној јесени. Али то само може да траје дан, два, десет, па и петнаест дана. А шта ће бити после — кад удари киша, снег и мраз?!..

То је озбиљно питање, које се намеће нишкој општини, која се привремено има да стара о београдској сиротињи која је добегла у Ниш. — т.

Енглеска хладнокрвност

— Уинстон Черчил у Анверсу —

Лондонски дописник „Борнале д'Италија“ јавља, да је Уинстон Черчил отишао у шанчеве, код Анверса, пре доласка енглеских моринских стрелаца, да би сам разгледао место. Први лорд адмиралитета пушио је мирно једну велику хавану, док су се немачке гранате распирскавале око њега.

У наступу искренности

— Признање једног немачког официра. —

Већина немачких официра, које су Французи заробили, или који су рањени или изгинули, имају код себе своје прибелешке, које су често пута веома занимљиве. Ђеновски социјалистички лист „Лаворо“ доноси интересантан извод из једног официрског писма:

4. септембар. — Ларозијер, на путу за Ноајон. — Ми смо ушли у састав армије бившег министра фон Херингена. После заморних маршева и после седмодневне акције ево нас поред 9. дивизије, уз коју се храбро боримо већ два дана против непријатеља, који је из дана у дан све више дрзак и жесток.

Овог јутра видели смо како пролази једна поворка заробљеника, међу којима се налази и неколико колонијалних војника, туркоа и зуава. Заиста су ти афрички војници одлични ратници и стрелци, који се боре веома храбро, а уз то су и веома издржљиви. Французи се сад боре са истинском храброшћу, те много отежавају напредовање наших трупа. Наши су губитци веома знатни, нарочито у активним стрелачким пуковима.

Сад пролази много аутомобила. Избројао сам их до стотине и они преноса један стрелачки баталјон, који треба да помогне 18. корпус, који је веома пострадао.

У сваком случају могу рећи, да се Французи бију као лавови. Пошто су веома пажљиви, ми према француским заробљеницима поступамо са много поштовања и пажње.

6. септембар. — На путу за Ремикур. — Наша последња победа, која је добијена око малог села и околине Ремикура, била је веома жалосна победа. Највише су упропашћени пукови из Хамбурга, Алтоне, Бремена, и уопште из провинције Шлезвиг-Холштајна. Од толико цветашуће младежи мало је остало у животу. — Била је права касапница.

Затим смо, под веома тешким околностима отпочели борбу. Пошто смо за пет дана морали прећи 241 километар, ми смо и поред недовољне хране ушли у најгори окршај, у коме смо остали три дана, без јела и без воде. Ватра француске пешадије а тако исто артиљерије просто је убитачна. Боримо се са одличним војницима и стрелцима првог реда, силним у нападу, жилавима у одбрани. Нашу је дивизију спасла једино тешка артиљерија. Наши су губитци заиста озбиљни. Да би закопали мртве, морали смо прекопати земљу у целој једној шуми.

Сад су такви тренуци да се човек подсмева свима осећајима цивилизације и човечности. Кад се војничка шапа спусти на неку кућу, поуздано да у њој не оста-

је ништа. Сви се инстинкти јављају са ужасном снагом. Војник, који је чуо како звижде куршуми и праште гранате, вели у себи: — „Зашто да пропустим zgodну прилику, кад ми се указала. Можда ћу погинути још данас.“ И сви полете у подруме и на јело, као мрави на мртвог миша.

9. септембра. — Дреленкур. — Шта ли нам спрема будућност? Не знам, а тешко ми је и да помислим. Ако наша ослабљена дивизија не добија помоћ, ми нећемо моћи да напредујемо. Базарци су нам много помогли, али њихова интервенција није била довољна. Наш пук пољске артиљерије сад има свега 4 батерије, којима командују 2 официра и 2 ађутанта. Морали смо да евакуишемо Рибекур, у који је продрео непријатељ. Кад смо се удаљавали, наша га је артиљерија сразнила са земљом.

Веома смо збуњени, што се не можемо оријентисати; немамо карте, те не можемо знати распоред непријатељских положаја, који је у својим опкопима. Већ сада многи пропадају од умора и оскудице. Нарочито официри имају ослабљене нерве, те су на крају своје снаге.

Коњи, са којих већ неколико недеља не скидамо опрему, падају као муве и кад који падне више га не можемо дићи на ноге. Тако исто и многи војници. Једино што се држе најјачи војници. Други падају на земљу не могући да издрже толике невоље, убијени умором и патњом, које нам налаже наша дужност.

Чак ако се укаже потреба, може и треба да учини и таква пожртвовања, која би изазвала његов премештај. Ми ћемо га ипак ценити и на друго место преместити. На тај начин он неће тиме ништа изгубити.

М е м д у х.

Оверава шеф цензуре
18. октобра, 1914. год.

Скопље. А. Шушкаловић.

2. Извод из писма његовој екселенцији Исмаил Џамбуладу, управнику јавне безбедности у Цариграду.

Дојран, српско земљиште 18./9. 11.330 (1914.), петак.

Поштовани Исмаил-беже,
И ако смо већ од месец дана на овамо дошли у дојранску назу ради извођења аутономне Македоније, нисмо до сада били обавештавани, чак ни у виду каквог извода мишљења, било од војске било од централног комитета. Није нам одговорено од стране централног комитета на писмо, које смо послали. Према томе у положају, у коме се сада налазимо, изгледа, да лутамо по мраку.

У селима, која припадају српској држави, а која се налазе у дојранском рејону, извршена је потпуна организација: народна снага има 900 оружаних Муслимана и 1.500 немуслимана, што свега чини 2.500 душа.

Када смо први пут дошли овде, нама је централни комитет казао, да ће наша војска најдаље у року од 20 дана, објављујући рат Грчкој и Србији, ослободити ове крајеве. Међутим, дани прођоше и сељаци се оправдано питају: Зашто се то одуговлачи?

Велика одговорност припада нама и вама, који узалуд лијемо крв хиљаде наших људи. Незнамо политичко држање бугарске владе, али она ћути и њено ћутање изазива тешка размишљања. Оно, што је чудновато и што нас највише изненађује, јесте повратак оних, који су требали ићи ређи револуционарног рада у битолски рејон. Може се сматрати да они ово чине из страха, али има вероватноће да је ту и политика умешана.

Ову ситуацију лично објасните Талат-беју. У име овдашњих муслимана, ми вас молимо, да нам категорички јавите: колико још треба да чекамо, па да ово народу кажемо и општу забуну утишамо? Јер, као што сам пре казао, ако изгубимо народно поверење, боље да се вратимо у Цариград. И ако сам се небројено пута обраћао бугарском комитету за оружје и муницију, на жалост, добили смо свега један од сто. Револуција и

рат оружјем бивају. Сутра- кад извршимо устанак и загрозимо грчкој војсци, како ћемо повести народ против митраљеза и брзометних топова? Можемо ли то учинити моткама?— Због тога треба учинити одлучне кораке код бугарске владе. Молим вас, обратите на то пажњу Талат-беју. Капетан Јајај сад је у ђевђелијском рејону; ту се и креће. Бугари имају у тој околини једну чету од два човека. У свима осталим деловима Македоније они немају готово никакву народну снагу. Молим вас да ми што пре пошаљете одговор. Канали су познати: Атифу Митиду и Шукри беју. Не знам где се налази наша војска. Сви моји другови љубе руку Талат беју и поздрављају вас.

Нека нам Бог помогне у овом народном и државном послу.

Старешина дојранског рејона, слушаалац војне академије

Босанац Мемед Али,
бивши директор политичког одсека
Аки беј с. р.

П. П. У неколико је извршена организација у једном делу грчких села. Од пре три месеца врши се утврђивање на дванаестом километру од дојранског језера, у северо-источном правцу, код Хамдоа и Лете. На ниже на овом месту месту Грци су поставили 12 топова, од којих су 4 град-

ска. Сазнали смо још неке појединости, али према добивеној наредби од стране војне власти саопштили смо ово Др. Назиму и посланику Атифу.

На знање: одговор, који ћете послати, упутите шифром посланству, одакле ће централни комитет доставити комитетском изасланику у Струмци. Ово у року од три дана. На овај начин добиће се одговор, иначе ће писмом трабити месец дана.

Оверава вршилац дужности начелника штаба

Потпуковник Вел, Требињац.

До краја неутрална!

— После саветовања шефова бугарских странака. —
Софија, 23. окт.

Шефови опозиционих странака били су јуче код Министра Председника Радославова, који им је изложио ситуацију Бугарске у садашњим тренуцима. По свршетку овог састанка шефови странака држали су скуп и после скупа саопштили штампи, да је, према изјави Радославова, Бугарска у садашњој ситуацији решена, да се држи строге и лојалне неутралности.

Завера против Србије

— Документи из којих се види, да је званична Турска потпомогала организовање арнаутског упада у Србију. —

Ниш, 22. октобра.

У јучерашњем јутарњем извештају, говорећи о турским и бугарским комитетским четама, које су се биле појавиле око Дојрана, поменули смо да ћемо објавити понека документ, из којих ће се јасно видети, да су турски консулат у Скопљу и високе личности из Турске и Бугарске биле у тесној вези са тим четама. За сада објављујемо у српском преводу одломке из ова два документа.

1. Извод из писма Садулах-беју, турском конзулу у Скопљу, преко отоманског посланства у Нишу.

Драги Сајде, пошто сам ти доведе писао, одем да се видим и нађем са Суад-бегом. Објаснио сам му ствар и он ми рече: Ми од Садулах-беја очекујемо важне вести о тамошњем стању с обзиром на деликатност времена. Није само довољно отаљавана канцелариских послова око пасоша, то се и само по себи разуме. Ми смо њега на тако важно место и положај поставили, верујући да ће нам он на њему важне услуге учинити. Он не треба да се устручава ни од чега. Не треба узимати у обзир протесте месних власти.

Велика одговорност припада нама и вама, који узалуд лијемо крв хиљаде наших људи. Незнамо политичко држање бугарске владе, али она ћути и њено ћутање изазива тешка размишљања. Оно, што је чудновато и што нас највише изненађује, јесте повратак оних, који су требали ићи ређи револуционарног рада у битолски рејон. Може се сматрати да они ово чине из страха, али има вероватноће да је ту и политика умешана.

Ову ситуацију лично објасните Талат-беју. У име овдашњих муслимана, ми вас молимо, да нам категорички јавите: колико још треба да чекамо, па да ово народу кажемо и општу забуну утишамо? Јер, као што сам пре казао, ако изгубимо народно поверење, боље да се вратимо у Цариград. И ако сам се небројено пута обраћао бугарском комитету за оружје и муницију, на жалост, добили смо свега један од сто. Револуција и

На српском фронту

— Неуспела аустријска офанзива према Србији. — Планинска греда Борања — Јагодња — Гучево — Линија Лешница — Рача — Шабац. — Јуриши код Лиманске Аде и Парашнице. — Стратегијски узроци повлачења из Мачве и Шапца. — Официономија српске престонице

Господин Милан Бојовић, специјални ратни дописник „Руског Слова“, послао је прекјуче овај телеграфски извештај своје листу:

После пораза на Церу, Аустријанци су предузели још једном офанзиву у почетку септембра, али са истим успехом као и први пут. Они су извршили напад дуж целе Дрине и успели су да се приближе око Зворника.

Један део српске војске налазио се у Срему, а други у Босни. Мали делови који су бранили прелази, одступили су у правцу Крупња и Аустријанци су пошли гредом планина: Гучево, Јагодња и дошли су до Великог Рожња. Овде их је срела главна српска снага и отпочела је велика битка, која се свршила потпуним поразом непријатеља. Он је хитно одступао пробајући да се брани на Малом Рожњу, Милетином, Бранковцу и Мачковом Камени. Но свуд је трпео пораз за поразом. Кад су Срби заузели Мачков Камен, њих је обасула страшна ватра из тешких непријатељских топова, који су се налазили на положајима с оне стране Дрине у Босни. На овом положају српска офанзива била је заустављена. Аустријанци су остали на греди Борање и Гучева, заузимајући простор дужином 20 и дубином максимум 5 километара.

То је све, што су они заузели од Србије.

При својој наступању, ау-

Како се побеђује

— Од победојца Европе. —

Без војске, без снаге, без дисциплине нема политичке независности ни грађанске слободе.

Када је цео народ наоружан и хоће да брани своју слободу, непобедан је.

Војска је народ.

Само национална војска може осигурати републици унутрашњи мир и уважање страних држава.

Моћ држава оснива се на бајонетима.

Сваки народ, који губи из вида важност стајаће војске и који се ослања на дизање масе или милиције, биће исте судбине као Гали, а неће имати ни ту славу да да исти отпор, који је био последица ондашњег варварства и земљишта покривеног шумама, баруштинама, провалијама, без путева, услед чега га је било тешко освојити и лако бранити.

Ратна вештина састоји се, имајући слабију војску да имамо надмоћност над непријатељем на тачци коју ми нападамо или на тачци коју је он напао; али ова вештина, не учи се ни из књига, ни навиком; то је такт руковођења, који управо сачињава ратног генија.

...Вештина бити час дрзак, час mudar, јесте вештина успети.

Вештина распореда трупа јесте велика ратна вештина. Поставите увек ваше трупе тако да, ма шта непријатељ предузео, затекне вас за мали број дана прикупљене.

Ратовању се учи само идући у ватру.

Треба много ратовати па да рат схватимо; треба предузети велики број офанзивних операција, па да се сазна, како најмањи догађаји или најмањи наговештаји ободрава или декуражира, одлучује једну операцију или другу.

Тактика, еволуције, инжињерија и артиљерија могу се научити

из књига, отприлике као и геометрија; али операцијско знање добија се само проучавањем историје, ратова и битака великих војсковођа и сопственим искуством. Нема прецизних, одређених правила; све зависи од карактера којим је природа обдарила ђенерала, од његових особина, његових недостатака, од природе трупа, од домета ватреног оружја, од годишњег доба и од хиљаду околности, које чине, те су ситуације увек различне.

Водите офанзиван рат као Александар, Ханибал, Цезар, Густав Адолф, Тирен, Принц Евгеније, и Фридрих; читајте, опет читајте историју њихових осамдесет и три рата, угледајте се на њих, то је једини начин да постанете велики војсковођа и да схватите тајне ратне вештине; ваш дух тако обавештен, учиниће те брзо веома одбацити начела, која су супротна начелима ових великих људи.

Ратна вештина је проста веш-

тина и сва је у извршењу; у њој нема ничега неодређеног. Све је у њој здрав разум, ништа у њој није идеологија.

Рат је чудновата вештина; уверавам вас да сам био шездесет битака и, нисам научио ништа више до оно што сам знао у првој. Погледајте Цезара: он туче прву битку као и последњу. Велика је вештина битак променити, за време акције, своју операцијску линију; то је моја идеја, која је потпуно нова. На тај начин добио сам битку код Маренга: непријатељ се бацио на моју операцијску линију да је одсече; ја сам је променио, и он се сам тада нашао одсечен.

Занимајте се највише артиљеријом; она увек закашњава, и никад је немамо довољно.

Топовима се ратује. У артиљерији треба људи бар са годином дана службе.

Велике битке добијају се артиљеријом.

Артиљеријски официр, коме не-

достане муниције за време битке, заслужује смрт.

Добра пешадија је несумњиво нерв војске; али ако се она дуго бори против моћније артиљерије, деморалисаће се и биће уништена.

Фридрих, ма како да је био велики човек, није разумевао добро артиљерију. Најбољи генерали јесу они, који излазе из тога рода оружја. Држи се, да не значи ништа умети пласирати једну батерију, а то значи много.

...Битке треба бити само онда, када имамо 70 од сто изгледа на успех; битку и онда треба тући, када немамо више да се надамо новим изгледима, пошто је, по својој природи, судбина једне битке увек сумњива; али, кад смо се једном за битку решили, ми треба или да победимо или да пропаднемо и француске трупе не треба да се повлаче пре но што су подједнако учиниле њихове највеће напоре.

Главни командант треба да се

стриски војници означавали су правац своје маршуте „Крупањ—Ваљево, Крупањ—Ваљево.“ Али они, не само да нису видели Ваљево, него ни Крупањ, који се налази свега 12 километара од Дрине. Оставши на Борањи, Аустријанци су се укопали и подигли јаке препоне од жица. Срби су се такође утврдили. Њихови опкопи налазе се тако близу, да се војници слободно разговарају међу собом. Ја сам посетио цело ред ових позиција, посетио сам и предње опкопе разговарајући с војницима.

Аустријанци су заузимали густу планину Борање и Гучева притешњени уз Дрину. Већ почетком октобра, када сам посетио поменуте положаје ови су били покривени снегом. По шумама су се шуњали вукови и други дивљи зверови, који су такође узнемиравали непознатог госта.

Довоз намирница из Босне постао је немогућ и непријатељ је гладовао. Многи непријатељски војници, који су се предавали, са којима сам разговарао, причали су ми само о глади и хладноћи. Срби су оставили непријатеља на тако тешким за њега положајима и досад га држе прикованог на Дрини.

Међутим, даље од Лознице Аустријанци су пробали неколико пута да се пробију код Лешнице (Ада Курјачица) Раче (Парашница) и Шапца, но увек без успеха. Ја сам био и на овим положајима, видео сам својим очима ужасне јурише Аустријанаца и њихове огромне губитке. Такви су јуриши били код Лиманске Аде на Дрини, код Раче и Парашнице, где сам видео хиљадама непријатељских лешева.

Но, овај троугаони фронт по Дрини и Сави, дужином више од 100 километара, био је сувише велики за малу српску војску. Стога је Врховна Команда решила да га скрати и сузи, повлачећи своју главну снагу на линији Лозница—Шабац. Том приликом Шабац је евакуисан. Све је то урађено у потпуном реду и по напред утврђеном плану. Срби су сачували за себе све своје главне положаје на Церу и Видојевци а оставили су Аустријанцима мочарну Мачву и брдовиту и шумовиту Борању и Гучево. Прошло је већ три дана, како су Срби напусти-

ли Шабац а Аустријанци још га нису заузели, бојећи се неке замке. Разрушени и опљачкани Шабац подсећа их на тешке августовске дане њиховог пораза и бегства, који их је коштао десетинама хиљада жртава. Исто тако колебају се да уђу у Мачву за коју их везују тешке успомене и како изгледа не могу да схвате зашто Срби напуштају Мачву, коју су тако енергично бранили скоро три месеца. Али према свему, ново стање наговештава интересантне догађаје, који ће се одиграти ускоро у Подрињу.

У Београду је све по староме. Живот у њему улази постепено у свој нормални ток. Трамваји су већ одпочели да раде. Аустријанци се забављају са својом тешком артиљеријом, остављајући варош у миру, и Јосипајући зрнима сопствену територију уздуж Саве, где се налазе српски предњи одреди. Српске патроле узнемирују их тек у Земуну, који је празан. Ни монитори не стају, да се покажу, бојећи се мина од којих је настрадао један њихов друг. Тако се Београд ослободио и овог прилепливог врага.

Ваш коресподент често прелази на ону страну Саве, шетајући се по аустријској територији, наравно без пасоша.

С француског фронта

— Делимични француски успеси. —

Бордо, 21. октобра.

Немци су јуче продужили нападе са знатним снагама у целом северном крају Лиса, али је наш фронт свуда одржан и повраћен. При крају дана, ми смо предузели офанзиву и наше напредовање било је нарочито осетно јужно од Димида и на Гелвелду. Изгледа, да је непријатељ потпуно напустио леву обалу Изера испред Димида и извиднице савезничких трупа, које су биле послате на друмове поплављених крајева, поново су и без тешкоћа заузеле прелазе на реци Изери. Нови напади, које су Немци покушали против предграђа Араса и Ле Кеа, одбијени су. Ми смо нешто напредовали на Платоу и источно од шуме Легла. Док је напред непријатељ продужио своју офанзиву у пределу Ваји и источно

од њега, против наших трупа, које су биле на подножју платоа, а северно од села Шавроне и Суп. Наше су трупе морале напустити подножје тих платоа и повући се у долину. Други непријатељски напад противу свих наших трупа, које држе десну обалу Ена,

потпуно су пропали. На осталом фронту била је јака топовска ватра целог дана између Ренса око Мезе. Нови напори Немаца у Аргонској шуми паралисани су. Ми смо продужили да напредујемо северно од Понта-Мусона.

Са нашег ратишта

ФРОНТ ШАБАЦ--ЛОЗНИЦА

Ваљево, 23. октобра

У току прошла два дана на фронту Лозница--Шабац наши су се предњи делови сукобили са непријатељским. У току ноћи између 21. и 22. непријатељ је поново напао јужно и источно од Шапца, али је одбијен са великим губицима. На осталим фронтима није се десило ништа значајније.

Руско-турски рат

— Руси прешли турску границу. —
Бомбардовање Дарданела —

Петроград, 22. окт.

На Кавказу су наше трупе прешле турску границу и пошто су разбиле турску авангарду, заузеле су, после више борби Живине, Кара-Килесе, Васинску, Акти, Бутас, Кнорун, Мисун и Арсак. Турци се повлаче с великим губицима, остављајући своје мртве.

Петроград, 22. окт.

Енглеска крстарица „Минерва“ бомбардовала је отоманско пристаниште Акаба на Црвеном Мору. Она је уништила више зграда и искрцала је трупе.

Енглески службени коминике јавља, да је једна енглеско-француска ескадра бомбардовала Дарданеле.

Петроград, 22. окт.

Турска флота је концентрисана у Црном Мору. Њена је основница у Дарданелима, где она, како изгледа, избегава сукоб са нашом флотом.

Париж, 22. окт.

Амбасадор Сједињених Америчких Држава штитиће француске поданике у Турској.

Дневне вести

Нов министар

За министра грађевина, на место г. Јована Јовановића министра на расположењу, постављен је г. Андрија Станић, инжењер и народни посланик. Јуче пре подне нови министар је положио заклетву.

Погинули официри

Према званичном саопштењу Министарства Војног, погинули су официри: Милан Радоњић, поручник и Јован Канара, потпоручник.

За наше браниоце

У одбор за прикупљање топле одеће и других ствари за наше рањенике, одређени су за квартал дорђолски: Г. Јован Миодраговић, професор у пензији, Г-ђа Иванка Анђелићка и Г-ђица Надежда Марковићева, учитељица.

За квартал савањски: Г. Јевта Поповић, инспектор др-

жавних железница, Г. Сава Божић, управник царинарнице и Г. Коста Ђурић, трговац.

† Милутин Крњајић

У последњим борбама погинуо је Милутин Крњајић, резервни пешадијски капетан, наставник Прве Београдске Гимназије.

Покојни Крњајић рођен је у Босни; своју отаџбину морао је напустити после анексионе кризе. Почетком српско-турског рата примљен је у нашу војску као резервни потпоручник. У оба прошла рата, Крњајић је показао беспримерну храброст и пожртвовање, и био је одликован нашим највећим војним одличјем и про-

изводством у чин капетана. Својим храбрим држањем у прошлим ратовима, покојни Крњајић побио је извесне противурне клевете неких из позадине о своме непатриотском држању. Сада, у светом ослободилачком рату, Крњајић је и свој живот положио, запечативши своју љубав и према Србији и према својој родној грудри.

Слава му!

† Андра Ђорђевић

Јуче је у Крагујевцу преминуо Андра Ђорђевић, државни саветник у пензији, бивши професор Велике Шко-и Министар Просвете. Покојни Ђорђевић важио је као један од наших најбољих старијих правника.

Бог да му душу прости!

ТЕЛЕГРАМИ

Бомбардовање Ремса
ПЕТРОГРАД, 22. окт. — Немци су са свом жестином наставили бомбардовање Ремса.

Цар у Минску

ПЕТРОГРАД, 22. окт. — Цар је стигао у Минск, где је у саборној цркви присуствовао служби. Затим је посетио болницу, где је одликовао више рањеника медаљом Св. Ђорђа. Цар је продужио свој пут у један сахат по подне, у сред одушевљених узвика „ура“ руског становништва.

Борба на мору

ПЕТРОГРАД, 22. окт. — Једна немачка ескадра отворила је ватру против једне енглеске топовњаче која је бранила обалу. Једна енглеска ескадра дала се у гонење непријатеља који је, избегавајући борбу, успео да побегне, користећи се мраком. Једна немачка крстарица из аријергарде бацила је више торпеда, од којих је један бацио у ваздух енглеску подводну лађу бр. 85.

Последње вести

Немци се повлаче испред Руса

Петроград, 23. октобра. Службено

Од 21. октобра опажена је нагла промена на фронту у Источној Прусској, где је непријатељ који је последњих дана готово свуда био у дефанзиви, почео да се повлачи на извесним тачкама. Ово повлачење је врло јако на левом крилу, где је непријатељ био енергично одбијен ка Бијали и Лику. Наше су трупе заузеле Бакарарјев и тамо заплениле велику количину оружја и муниције и заробиле једну чету војника, која се није бранила, јер су им нађене пушке састављене у купе. — На левој обали Висле, Немци се хитно повлаче на граници. Њихова аријергарда истерана је из Кола и Пшебордца.

Колосални руски успеси!

Петроград, 22. октобра

Изјутра 21. октобра ми смо одбацили Аустријанце с оне стране Кјелца, које су наше трупе заузеле и ту заробиле 600 Аустријанаца и запленили више митраљеза. Истога дана ми смо задобили одлучан успех над Аустријанцима. На целом фронту Кјелце—Сандомир непријатељ се журно повлачи. Наше су трупе заузеле Сандомир, важно стратегијско место.

15.000 заробљеника

Петроград, 22. октобра

За време последње недеље ми смо јужно од Кјелца заробили 200 официра и 15.000 људи и запленили више десетина топова и митраљеза.

На Сану

Петроград, 22. октобра

На Сану су Аустријанци 21. октобра ноћу извршили више напада, колико смелих толико неуспешних, јер су се најзад повукли. Наше су се трупе зауставиле у пределу Ниско--Рудник. На осталим фронтима нема ничег важнијег.

одмори, да бије битку само онда, кад има наде у победу.

Битка је драма, која има свој почетак, своју средину и свој крај. Борбени поредак, који узимају две војске, први покрети, учини да се дође у додир, јесу увод или излагање драме; контраманеври које чини нападнута војска образују интригу драме; они приморавају да се предузимају нове диспозиције и доводе до кризе из које се рађа резултат или савршетак драме.

Судбина битке резултат је тренутка, једне мисли: приближујемо се разним комбинацијама, долазимо у додир, тучемо се извесно време, одлучни се моменат појављује, морална варница сене и најмања резерва довршује битку.

Коњница захтева дрскости, вештине а нарочито она не треба да се чува и да се штеди. Оно што се може учинити са многобројном коњницом, добро наоружаном пушкама, драгонима и са многоброј-

ном лаком артиљеријом добро запрегнутом, не може се срачунати. Од ова три рода војске, коњице, пешадије и артиљерије ни један не треба занемарити. Сви су подједнако важни. Војска моћнија у коњици увек ће имати преимућство да добро закљони своје покрете, да буде добро обавештена о покретима свога непријатеља и да се ангажује колико хоће. Њени порази биће слабих последица, а њени напори биће одлучни.

Главно правило: — када хоћете да тучете битку, скуpite сву своју снагу, не занемарујте никога, батаљон некада одлучује битку.

Сетите се ових трију ствари: груписана снага, активност, и чврста одлука славно погинути.

То су три велика принципа, војне вештине, који су увек уродили плодом у свима мојим операцијама. Смрт није ништа; живети побеђен и без славе, то је умирати сваког дана.

Наполеон.

Великопродајна мануфактурна радња
В. Маринковића и Кооп.
 отворена је. Новац упућивати поштан. упутницама. 2-3

Мануфактурна радња
Поповића и Шумаревића
 отворена је сваког дана. 3-3

Стан
 тражи се један мањи стан са две собе за једну скромну породицу. По могућности стан да буде на Врачару. Јавити уредништву „Пијемонта.“ 2-2

Пансион
 за два дечка стара од по 12 год. тражи се стан са храном код честите и скромне породице. Јавити се уредништву за обавештење. 3-3

Отмен самац
 тражи стан са намештајем у центру вароши. Обратити се редакцији „Пијемонта.“ 3-3

Одличан ђак VII разреда гимназије
 спрема ученике за веома скромну награду. Упитати уредништву „Пијемонт.“ 3-3

Подрум „Касина“
 отворен је има на лагеру велику количину природног пића као: вина, добре комовице и француског коњака. На већим количинама даје се попуст. 5-5

Позоришна Кафана
 ВАСИНА УЛИЦА
 Подпуно је реповирана и препоручује се поштованим посетиоцима. Нарочито препоручујем своје добро пиће. С поштовањем **Милош Ђ. Николић** хотелијер 5-5

КАРТЕ
европског бојишта
 издање Српског Црвеног Крста два листа цена за Београд 1:20. За унутрашњост са поштарином 1:60. На платну за Београд 3:20, а за унутрашњост 3:80. Новац треба унапред послати издавачкој књијарници **Геце Кона** Кнез Михајлова ул. бр. 1. 1-10

Кошуља и Гаћа
Чарапа, Унтерцига, Шлофијанки и разне платнарске робе, продаје најјевтиније и најсолидније **Магацин Благојевића** 1-12 Београд—Теразије

Берберски момак
 Старији момак берберски потребан је одмах радњи Владе Ђурчића—Цветни Трг 1-3

КОЛОНИЈАЛНА РАДЊА
Обрадовића и Станковића
 Београд преко пута Народне Банке отворена је сваког дана гвештава своје пословне пријатеље. 5-5
 „Пијемонт“ прима огласе по најумеренијој цени.

Фабрика Цемент
 У РИПЊУ
 има на стоваришту одличног Портланд и Роман цемента. Обратити се Ресавска ул. бр. 69. Београд. 3-10

Дрогерија ГУСЛАР
 КОЛАРЧЕВА БРОЈ 5.
 није ни за време најопаснијег бомбардовања престала да ради, а понајмање би сад како проносе гласове неки шкартови из позадине. У радњи је стручан апотекар — магистер фармације. Има КАО И УВЕК довољно разноврсне дрогериске и апотекарске робе, фотографских плоча, НИЦА зејтина за јело, рума, чаја и коњака, белгиских медицинских стаклади и свих других потреба. Спремамо **НОВ ЦЕНОВНИК** и разаслаћемо старим муштеријама. Ни жељезница ни пошта не примају робу, али нашим познатим муштеријама шилемо по прилици. **Дрогерија ГУСЛАР** 5-20

У кафани Панте Костића
 КОД **Вука Караџића**
 (СКАДАРЛИЈА)
 Преко целог дана точи се свеже пиво (чаша 0:20, кригла 0:30 п. д.) велики избор природног пића и српских мезелука. — Услуга брза и тачна. 1-3

Младен Савић
 КРАЉ. СРП. ДВОР. ФАРБАР
 Авалска 11. — Телефон 2052.
 прима све фарбарске и молерске послове. 9-10

Лепосава Терзибашић
 МОДИСКИЊА
 Гранд Пасаж — Кнез Михајлова бр. 19.
 извештава поштоване муштерије да је радња отворена. **Цене солидне.** 3-3

РАДИОНИЦА
Веселиновића
 Македонска ул. бр. 15. преко пута кафане „Гинића“ — Београд
 Отворена је целог дана и препоручује **СОПСТВЕНУ ИЗРАДУ** БЕЛОГ РУБЉА кошуља и гаћа мушких и женских у више квалитета. — **МАШЛИЈА (КРАВАТНИ)** у више квалитета а и цена. — **ЧАРАПА** мушких, женских и дечијих од фула и вунених разних цена и квалитета. — **БРКОВЕЗА** у свима квалитетима и ценама. — Примам поручбине за израду белог рубља и чарапа. — Чарапе се подштрикавају. — Поручбине из унутрашњости извршујем према прилици пошто поште не примају пакете. С поштовањем **Божа Веселиновић** 10-10

Са болом у души јављамо пријатељима и друговима да је наш мили и никад непрежаљени
Милутин М. Глишић-Руја
 резервни пешад. поручник
 славно погинуо 12. ов. мес., бранећи јуначки своју отаџбину од непријатеља.
 Вечито ожалошћени: мајка Петрија; супруга Ружица; кћи Олгица и син Стеван; брат Душан М. Глишић пуковник; снаја Слава; таст Лука Ристивојевић бив. порезник; ташта Јулка; свастике Персида и Мара; синовица Јелена; стриц Јован; браћа од тетке Радомир, Милутин и Димитрије Мајсторовићи; сестре Милинка, Цаца, Лепосава, Гина и Роша; зетови Милош, Мића и Звездан и остала родбина. 2-3

Са болом у души јављамо нашим пријатељима да је наш ортак
Милош О. Максимовић
 обвезник IV пука I позива
 погинуо 9-ог септ. ове год. у борби на Мачковом Камену бранећи своју отаџбину.
 Извештавамо пријатеље и познанике молимо из за саучешће.
 Београд, окт. 1914.
 ОЖАЛОШЋЕНИ:
 Стеван Г. Коен и Кооп., кожарски трг. 2-2

Нашем никада непрежаљеном сину и брату
Живојину (Жики) П. Марковићу
 пешад капетану I класе
 који је умро 17. септембра 1914. год. у Ваљеву од рана задобијених у рату, даваћемо четрдесетодневни помен у суботу 25. ов. мес. у 10 часова пре подне у цркви Св. Марка.
 Ову тужну вест јављамо сродницима друговима и пријатељима молећи их да изволе присуствовати овом тужном помени.
 22. октобра 1914. Београд,
 ОЖАЛОШЋЕНИ:
 Мати Анка; отац: Петар; брат: Н. кола порезник. 2-2

Наша мила и никад непрежаљена супруга, мати сестра
ПЕРСИДА
 ислустила је своју племениту душу 18. ов. мес. у 5 сах. а сахрањена је 19. ов. мес. по подне, остављајући нас да вечито за њом тугујемо.
 Објављујући ову по нас тужну вест, молимо пријатеље за саучешће.
 Београд 19. окт. 1914.
 ОЖАЛОШЋЕНИ:
 Супруг: Михајло Докић; синови: Александар новинар, Миодраг гимназиста, Драгољуб и Стеван; кћери: Хермина и Анелина; сестр.; Милица и Јелена.

„Пијемонт“ прима огласе по умереној цени.

ПОТПУНО НОВА РЕНОВИРАНА ШТАМПАРИЈА

Телефон 15-91.

Телефон 15-91.

„ПИЈЕМОНТ“

у својој сопственој згради

Краља Александра бр. 12.

Снабдевена потпуно најновијим словима, шарама, линијама и свим могућим штампарским машинама и бојама.

Са две најновијег система „ЛИНОТУР“ СЕЦ-МАШИНАМА

Прима на израду: Књиге, разна дела, протоколе, ценовнике, јеловнике, свадбене позивнице, вереничке карте, у разним форматима плакате, биоскопске програме, улазнице, визиткарте, као и разне друге штампарске послове.

ПОТПУНО ЧИСТА И БРЗА ИЗРАДА.

О солидности и умереним ценама, као и о самој изради ма каквог штампарског посла штампарија „Пијемонт“ ставља на расположење п. публици да се и сама о свему лично увери.

ЦЕНЕ СУ ВРЛО УМЕРЕНЕ.

Прима на израду све могуће штампарске послове.